

Бержанір І. А., канд. екон. наук, доцент
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,
Україна

Аудит витрат підприємства в умовах глобалізаційних викликів

В умовах глобалізаційних викликів діяльність підприємств здійснюється в умовах динамічного зовнішнього середовища, що передбачає розірвання вже сформованих взаємозв'язків суб'єктів господарювання, зміну форматів взаємодії суб'єктів господарювання між собою, з органами державної влади, іншими інституціями, нестабільність правового поля тощо.

Аудит витрат підприємств є стратегічно важливими інструментами управління, від ефективності функціонування яких залежать результати прийнятих управлінських рішень. Особливої актуальності проблеми організації аудиту витрат підприємства набувають в умовах загострення економічної кризи і спаду виробництва, що потребує підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу суб'єкта господарювання. Це дозволить мінімізувати витрати та підвищити економічну результативність його діяльності.

Відповідно до НП(С)БО 16: «Витрати – це зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками) за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені» [1]. Отже, витрати займають ключову позицію в обліку, оскільки торкаються усіх складових діяльності підприємства.

Встановлення правильності оформлення облікових документів за здійсненими витратами підприємства, підвищення ефективності діяльності підприємства, виявлення чинників, що викликають зміни в структурі витрат, є завданнями внутрішнього аудиту витрат підприємства.

Аудит витрат діяльності підприємства являє собою певну послідовність етапів, кожен з яких передбачає сукупність здійснюваних аудитором процедур. Отже, проведення аудиту витрат і доходів від діяльності повинно складатися з декількох етапів:

- ознайомлювальний етап (загальне ознайомлення з веденням бухгалтерського обліку витрат на виробництво, з нормативними документами підприємства);
- основний етап (безпосереднє проведення перевірки);
- заключний етап (складання та надання аудиторського висновку, оформлення інших документів) [2].

Основними типових дій аудитора до програми внутрішнього аудиту витрат є:

- синтетичний та аналітичний облік, в якому підлягають звірянню рахунки витрат в Головній книзі та первинні документи;

- облік списання накладних витрат;
- дотримання вибраного методу обліку витрат підприємства та правильності віднесення витрат на об'єкт обліку (звіряння інформації облікової політики, облікових регістрів та первинних документів);
- нарахування та віднесення витрат на оплату праці, відрахувань на соціальні заходи на собівартість продукції;
- списання сум нарахованої амортизації на основні засоби на собівартість продукції;
- відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій витрат виробництва та правильності ведення обліку незавершеного виробництва (підлягають звірці Облікова політика, облікові регістри, первинні документи, робочий план рахунків та Головна книга) тощо [3, 4].

Методами проведення такого аудиту є перевірка документів, підтвердження, підрахунок, опитування та аналітичні процедури, за допомогою яких одержують підтверджувальну інформацію, а до узагальнюючих процедур належать формулювання висновку за результатами перевірки, узагальнення інформації внутрішнього аудиту витрат, оцінка ефективності прийнятого рішення по управлінню витратами та розробка рекомендацій.

Отже, організація аудиту витрат визначається, насамперед, належним інформаційним забезпеченням аудитора, адже інформація про витрати є основою самого аудиторського процесу. Зростання обсягів інформації потребує від аудитора певної її систематизації і класифікації, оскільки без такого підходу важко зібрати необхідні аудиторські докази, правильно оцінити господарські явища, факти та процеси виробництва. Використання планів аудиту витрат і доходів дозволить точніше виявити недоліки в організації й веденні бухгалтерського обліку на підприємстві.

Список використаних джерел:

1. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» наказ Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 року № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> (дата звернення: 04.02.2024).
2. Аудит: навчальний посібник / уклад. Бержанір І. А. Умань: ВПЦ «Візаві», 2018. 230 с.
3. Фатюха Н. Г., Карлюга О. Є. Дослідження внутрішнього аудиту витрат. URL:http://eir.zntu.edu.ua/bitstream/123456789/2738/1/Fatiukha_Research_of_interanal.PDF/. (дата звернення: 04.02.2024).
4. Бержанір І. А. Роль внутрішнього аудиту у системі управління підприємством. Електронне наукове фахове видання з економічних наук «*Modern economics*». 2023. № 37. С. 11–16.